

DIFONDRE CULTURA
I
ENRIQUIR L'ARXIU

Experiències
de l'Arxiu Municipal de Dénia

Rosa Seser Pérez. Jornada d'Arxiu 2015

Arxiu Municipal de Dénia

LA INVESTIGACIÓN:

LA BASE DE LA
CULTURA.

- El proyecto ganador se coedita entre el Ayuntamiento de Dénia y Publicacions de la Universitat de València, PUV

Prensa comarcal. Canfali Marina Alta

CANFALI/Dénia

Sábado, 16 - XII - 2000. - Pág. 34

La mirada de l'Arxiu: Dénia ara fa trenta anys (1970-2000)

"El Gatero: Comidas y habitaciones". Actual: C/ Diana, 23

ROSA SESER PÉREZ(*)

La fotografia de l'any 1970 ens mostra aquell senzill local conegut com "Casa El Gatero" que funcionava aleshores com a taverna i fonda; al balcó, tapat amb fustes per protegir les portes de la pluja, cal destacar el que anuncia el cartell: "Francebus, Valencia París", ací estava la parada dels autobusos que portaren i tomaren de França a un bon grapat de deniers que emigraren de la seua terra per a treballar en la verema o en la construcció.

Aquest local del carrer Diana va començar les seues activitats amb un altre propietari, allà per l'any 1940. Antonio Cabrera Llorens regentava aquesta taverna fins a l'any 1957, quan passà a portar l'hotel "El Comercio". El "bodegón" era conegut popularment com "Casa El Largo" que era el malnom que li varen traure els deniers a Antonio Cabrera, per la seua vinculació a la política, ja que va ser regidor de l'Ajuntament de Dénia a abril del 1931, sent alcalde José Calafat Cabrera, i sobre tot pel seu paregut físic amb el polític Francisco Largo Caballero que fou ministre de treball durant la República i ministre de la guerra durant la Guerra Civil Espanyola.

Pel 1964, comença a portar aquest negoci Antonio Pedrós Mulet, nascut a Gata, i com és evident amb el malnom de "El Gatero". Pel 1969 figura al front Juan Vicente Pedro Pedrós realitzant ja activitats de fonda des de feia uns anys.

Des de l'any 1955, l'antiga emigració a Amèrica: Argentina i EEUU, i al nord d'Àfrica, havia canviat les seues destinacions a favor de França, Alemanya i Suïssa, destacant l'encaminada cap a França, per ser el lloc on tradicionalment anaven les quadrilles d'agricultors per fer la verema. En els anys setanta, època que reflexa la fotografia, adquireix importància l'emigració d'homes i matrimonis joves que varen emigrar durant uns anys per a treballar en la construcció, la indústria o els serveis, per tal de recollir els estalvis necessaris per a fer-se una casa o muntar un neggci en els seus pobles.

J. Guillén (Arxiu Municipal de Dénia). Any 1970

A Dénia el servei d'autobusos cap a París estava en mans de Luis Pastor Buigues, conegut com Lluís "El Ràfol", vivia a La Pedrera i entre altres activitats es dedicava al transport de viatgers a França, bàsicament persones que emigraven per treballar. Lluís "El Ràfol", començà la seua activitat des de mi-

Fotoclub Dénia. Any 2000

tjans dels anys cinquanta i al llarg dels seixanta, llogava uns autobusos de Gandia per fer els viatges i en la tomada portava cap a Dénia productes impossibles de trobar al país, com una popular medicina estomacal que salvà la salut de molts deniers.

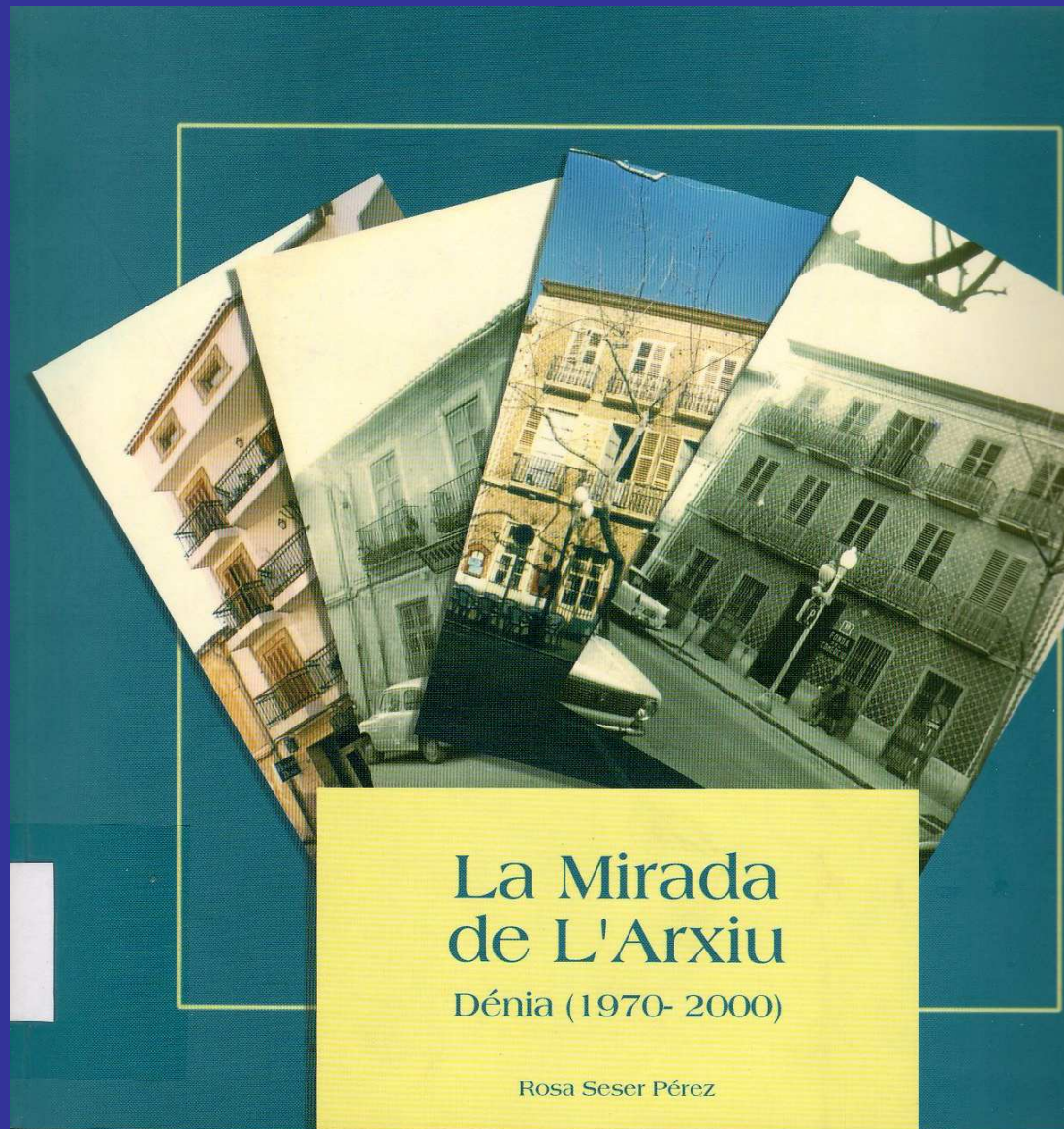
Com veiem en la imatge actual, no queda

ni record de la "Casa el Gatero", un bloc de vivendes i la firma de roba de xiquets "Charanga" ocupen l'antic negoci.

(*) Arxivera Municipal de Dénia.
REGIDORIA DE CULTURA
Col·labora: Vicent Balaguer i Fotoclub Dénia

Edición del fondo fotográfico

La Mirada de L'Arxiu

Dénia (1970- 2000)

Rosa Seser Pérez

Foto actual

C/ Marqués de Campo, nº 41 - 43

26. El Cinema Sol

El solar que ens mostra la fotografia de l'any 1970, ha estat un lloc de Dénia tradicionalment dedicat a la activitat cinematogràfica.

Des de l'any 1912, **Joan Ausió**, venia a Dénia cada any, durant la fira, i plantava el seu barracó ambulant al carrer Marqués de Campo. Cal recordar en honor a la seua memòria que Joan Ausió va ser un vertader professional del cinema que aplegà fins i tot a realitzar alguna pel·lícula a Barcelona, acudint en diverses ocasions a la famosa **Casa Lumière** de Lyon. Després de diversos problemes sobre la ubicació de les instal·lacions i decidit a quedar-se a Dénia, Ausió va llogar aquest solar i va construir el local cinematogràfic anomenat *Palacio del Sol* que es va inaugurar el 21 d'octubre de 1922. El

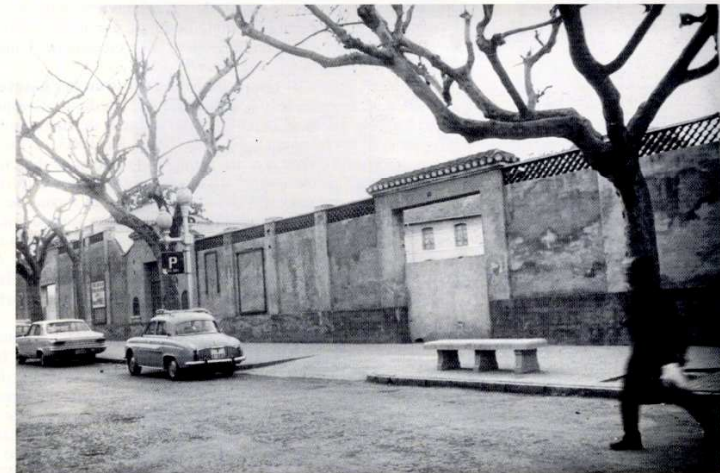
venia a l'entrada, com a record del seu origen firer, uns ninots mecànics que es movien al so de la música i a grans i menuts; també com a complement del cine mut es feien, en un reduït escenari, representacions de teatre i varietats. El *Palacio del Sol* continuà amb les seues funcions al llarg dels trenta anys que va viure el propietari, Juan Ausió, sempre ajudat per la senyora Tomasa, la seua esposa.

Al principi dels anys cinquanta es va tornar el *Palacio del Sol* i el hereu de Joan Ausió, **la Família Arnau**, van fer en el seu lloc una terrassa per a cine d'estiu amb el nom de *Cinema Sol*, la qual s'inaugurà el 3 de juny de 1951 amb la projecció de la pel·lícula "*Ambiciosa*" amb Linda Darnell i C. Wilde i dirigida per Otto Preminger. A la nostra imatge, la façana principal donava al carrer Campos, on estaven les taquilles, les cartelleres i dos arbres, una d'entrada i un altra d'eixida. Per l'altra banda hi havia un mur de l'antic Convent de Sant Antoni, arrimat a les parets, i conegut popularment com **el Palco**, des d'on veien la projecció tots aquells al que no arribava a per a l'entrada. A la cabina treballaven Ramón i Rafael Arnau, a la taquilla Montserrat Arnau, i a la porta Eugenio, que durant l'hivern era també el porter del Teatro Circo.

Un fet destacat, cal recordar que allí es projectà, l'any 1955, la primera pel·lícula que va arribar a Dénia en sistema de cinemacope: "*La Túnica Sagrada*" amb Victor Mature i Jean Simons.

El *Cinema Sol* va tancar a meitat dels anys seixanta i com veiem en la fotografia, l'any 1970 continuava encara com a solar amb les portes tapiades. Uns anys més tard els blocs de vivendes ho ocuparien tot.

Foto antiga en la pàgina principal

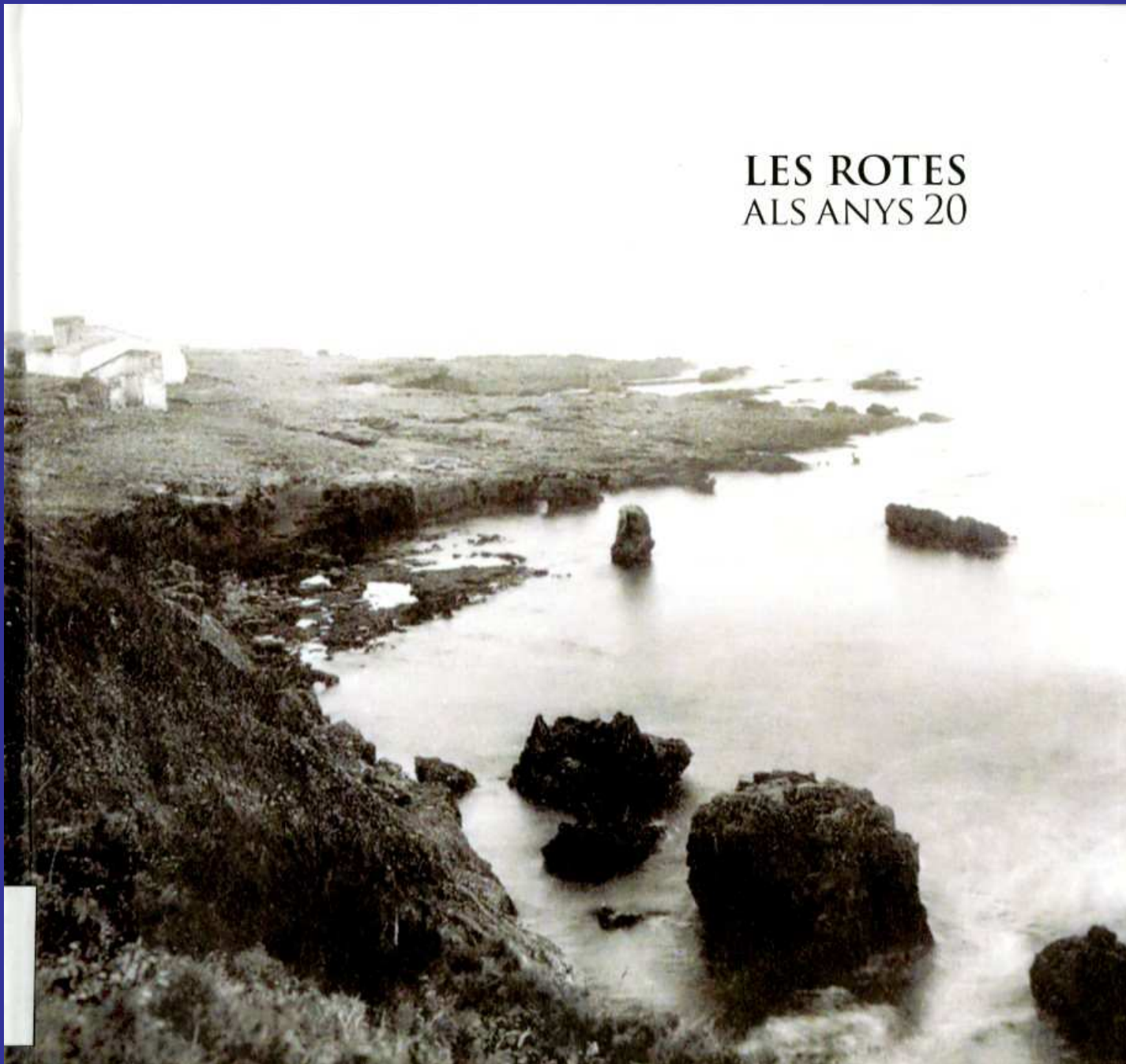
J. Guillén / Arxiu Municipal de Dénia / Any 1970

Álbumes fotográficos de Ragnhild Andersen 1925-1929

LES ROTES
ALS ANYS 20

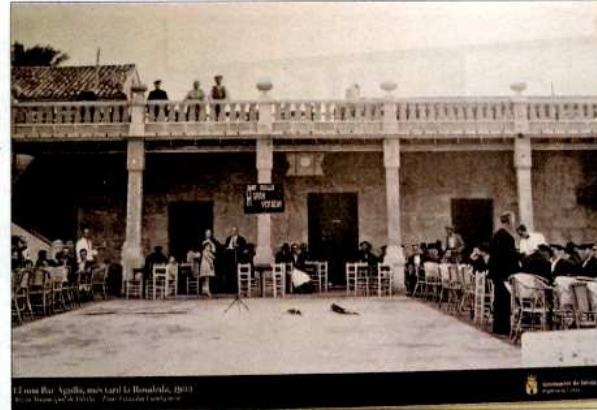

Fondo fotográfico Lanáquera 1920-70

56/Dénia

Sábado, 30 - V - 2015 / **marina alta**

La familia Lanáquera cede al Arxiu Municipal un fondo fotográfico que testimonia medio siglo de la historia local

La familia Lanáquera ha cedido al Arxiu Municipal un fondo de fotografías realizadas por Antonio Lanáquera Bravo en Dénia entre

y dan buena muestra de la evolución del paisaje dianense a lo largo de medio siglo. El fondo se compone de algo más de 550 fotogra-

vestigación.

Una selección de estas fotografías se puede visitar desde el jueves en el Centre d'Art l'Estació

ción de los primeros chalés y apartamentos en el frente litoral de Dénia, pero también de Benidorm, Calp y Moraira, son algunas de las

algunas de las fotografías que la noruega Ragnhild Andersen realizó del paisaje de Les Rotes entre

José María Morera

Un home de teatre, un home de cultura

Del 28 de maig al 28 de juny
Centre d'Art l'Estació
C/ Calderón, 2. Dénia

L'estiu a Dénia

*Estiu a Dénia, 1920-1970.
Fotografies d'Antonio Lanáquera*

*Les Rotes als anys 20. Els àlbums
fotogràfics de Ragnhild Andersen*

Donacions a l'Arxiu Municipal de Dénia

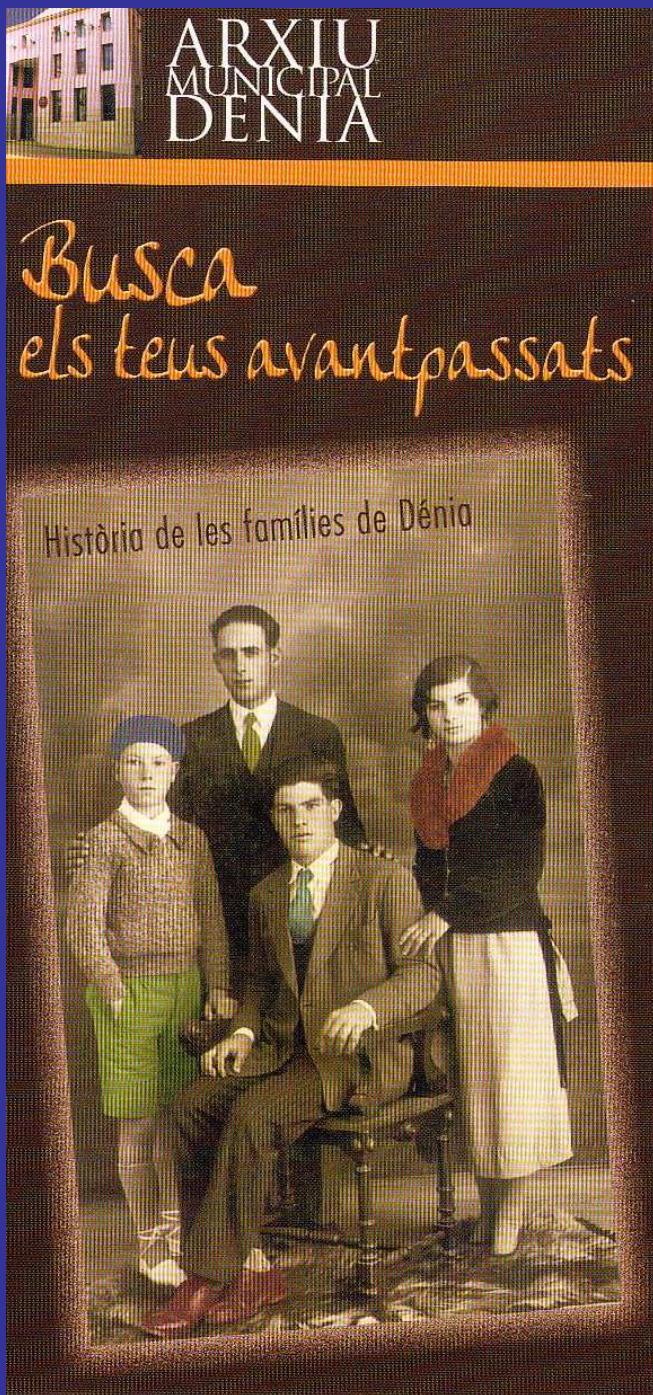
Organitza:
M.I. Ajuntament de Dénia.
Arxiu Municipal de Dénia. Regidoria de Cultura.

Ajuntament de Dénia
Regidoria de Cultura

Folleto exposició:
Donaciones a
l'Arxiu Municipal de
Dénia

BUSCA TUS ANTEPASADOS

La investigación al alcance de todos los ciudadanos.

CONMEMORACIONES HISTÓRICAS

IV centenario del Convento de las Agustinas 1604/2004

fruits recidents a ocupar canonicat. Com de allà en havent
se aja d'aguir y observar lo que se acostuma y es estal en
les dimes Collegials de la prelat Diocesana.

Item. es estat pactat convingut y concordat contra notalries que
en l'òmn de repartir les distribucions així cotidianes com qualseu
altres que se han acostumat fer en dita Eglèia entre lo Rector Proprius
y recidents de aquella facia de observar l'omatus molt de repartit de
puis de exigida en collegial entre el Dca. Canonges y Beneficiats
recidents al torn de la dita gracia al mateix respecte que se avien
mat fer fins hui de clarant que en los Beneficiats que entraran
arcedia en dita Eglèia després de dita gracia no s'entenguen esta por

el convent de les agustines i la santíssima sang

400 ANYS DE PRESENCIA A DÈNIA

Libro
Conmemorativo

Catalogo del
archivo.

Digitalización de
fondos

Consulta archivo
municipal

*La Guerra
de Successió a Dénia
(1705-1708)*

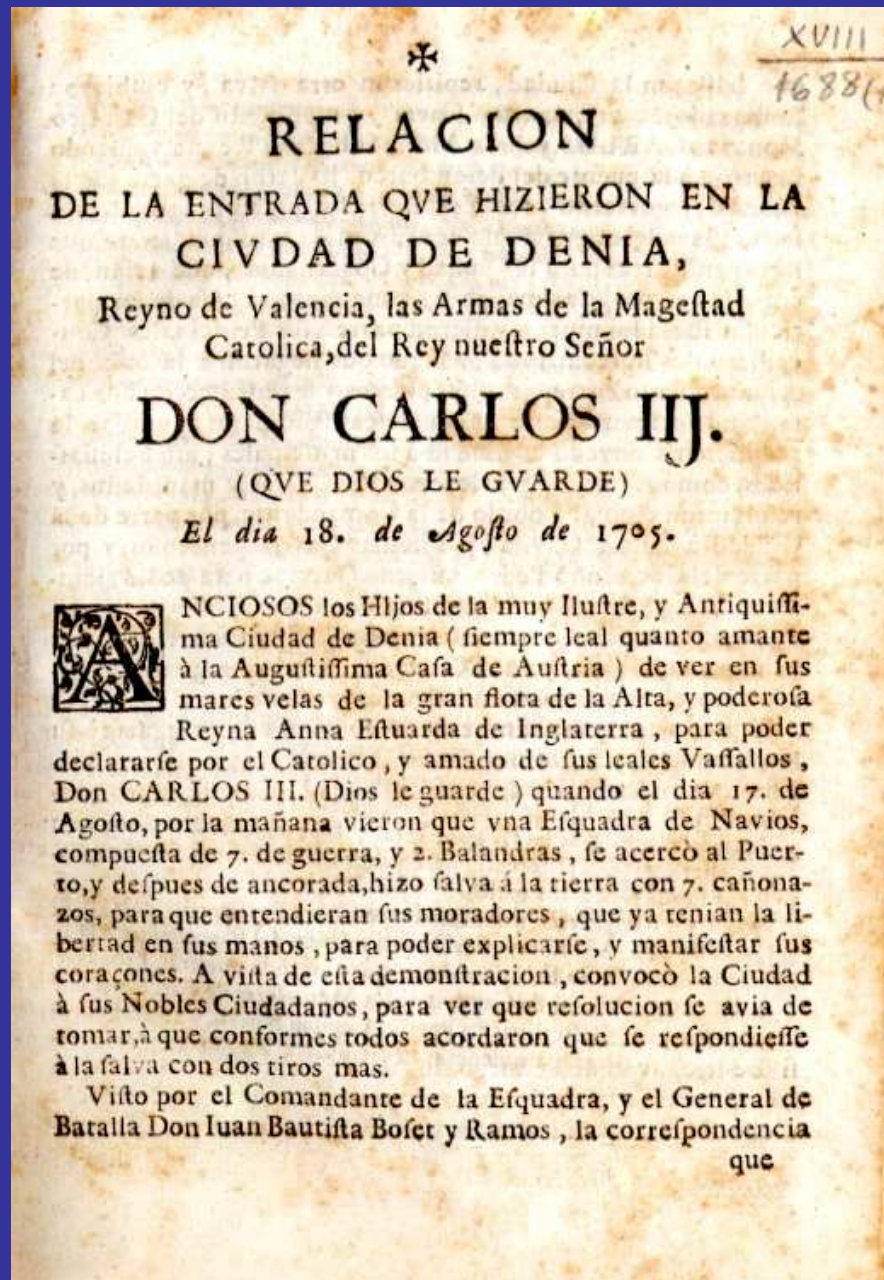

MÁS
CONMEMORACIONES

III CENTENARIO
GUERRA DE
SUCESIÓN.

Actividades durante los
años 2005, 2006 y 2007

Documentos de los grandes archivos históricos

IV Centenario del título de ciudad 1612-2012

El consell de la vila i tota la població van rebre amb alegria les noves de la concessió a Dènia del títol de ciutat el 4 d'abril del 1612. El privilegi reial es va llegir en veu alta i en commemoració s'hi feren lluminàries i es va disparar artilleria durant tres dies.

En ser ciutat el govern municipal va augmentar amb un justícia, quatre jurats, 18 consellers, un síndic i un racional. L'any 1613 va començar l'obra de la Sala, l'Ajuntament que tots coneixem.

La ciutat de Dènia, la sisena del Regne de València, amb aquesta distinció va ratificar el paper jugat durant 2000 anys com a lloc central del territori.

400 anys després la ciutat de Dènia, fidel a la seua trajectòria històrica, es manté oberta amb les idees i acollidora amb les persones.

Dibuixos i maquetació: Nel·lo Gimeno.
 Text: Ràfa Sastre. Arxius Municipals de Dènia.
 Edita: Ajuntament de Dènia
 Arxius Municipals de Dènia. Regidoria de Cultura.

400
 DÈNIA-Ciutat

Auca de la Concessió a Dènia del títol de Ciutat

DEI GRATIA REX CASTELLÆ ARAGONVM
 Legionis, Croatiae, Neapoli, Genuae, Gallie, Maris Sicilie, Dalmatie, Croatiae, Neapoli, Genuae, Gallie, Maris Sicilie, Hispanie, Indiarum, Insularum, Insularum Orientalium, et Occidentalium, Insularum et Terrarum ad Mare Oceanum, Archidux Austriae, Dux Burgundie, Bembantie, Mediolani, Auchenarum, et Neapolitanorum, Sicilie, etc.

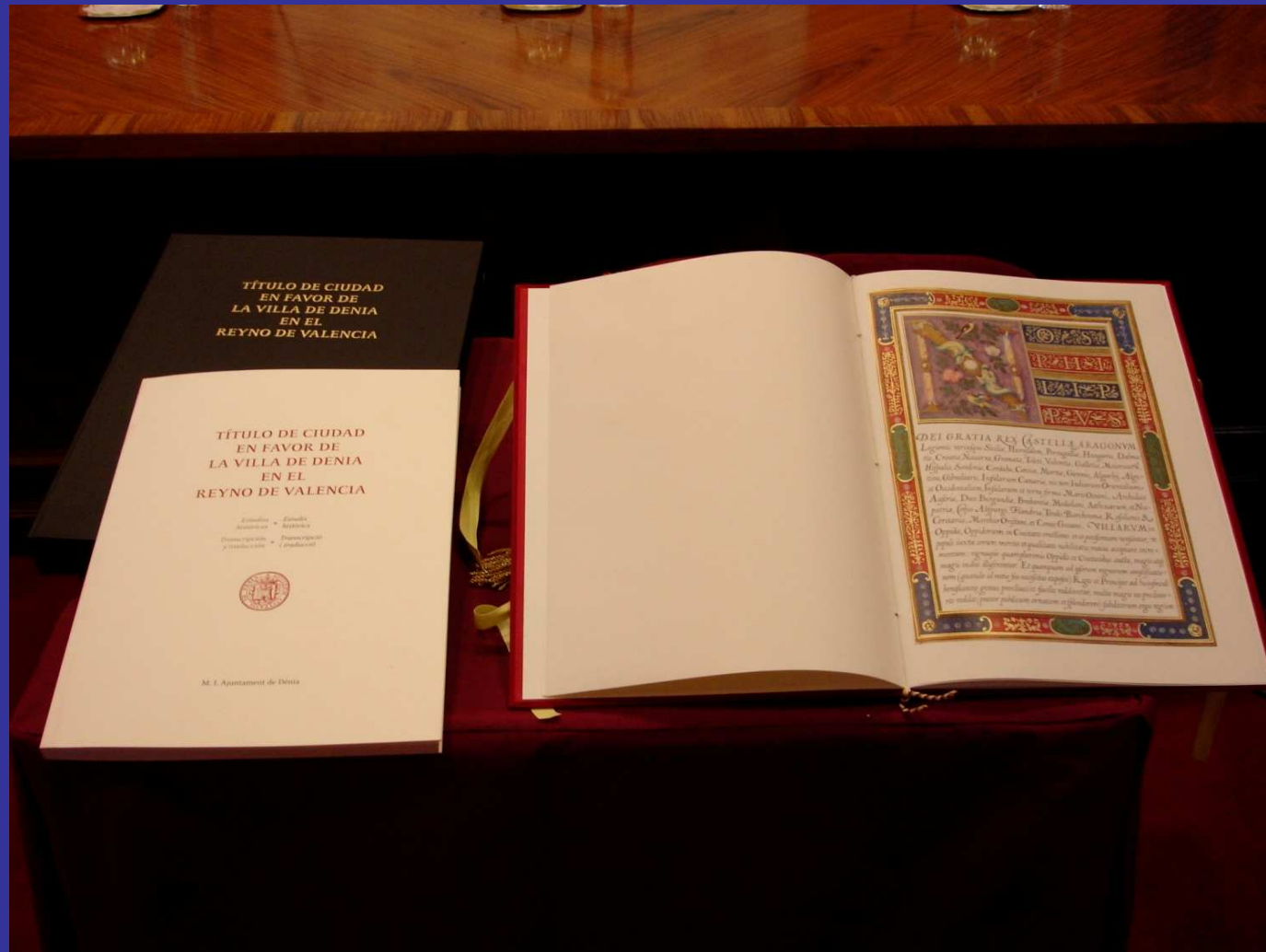
1612 2012

400
 DÈNIA-Ciutat

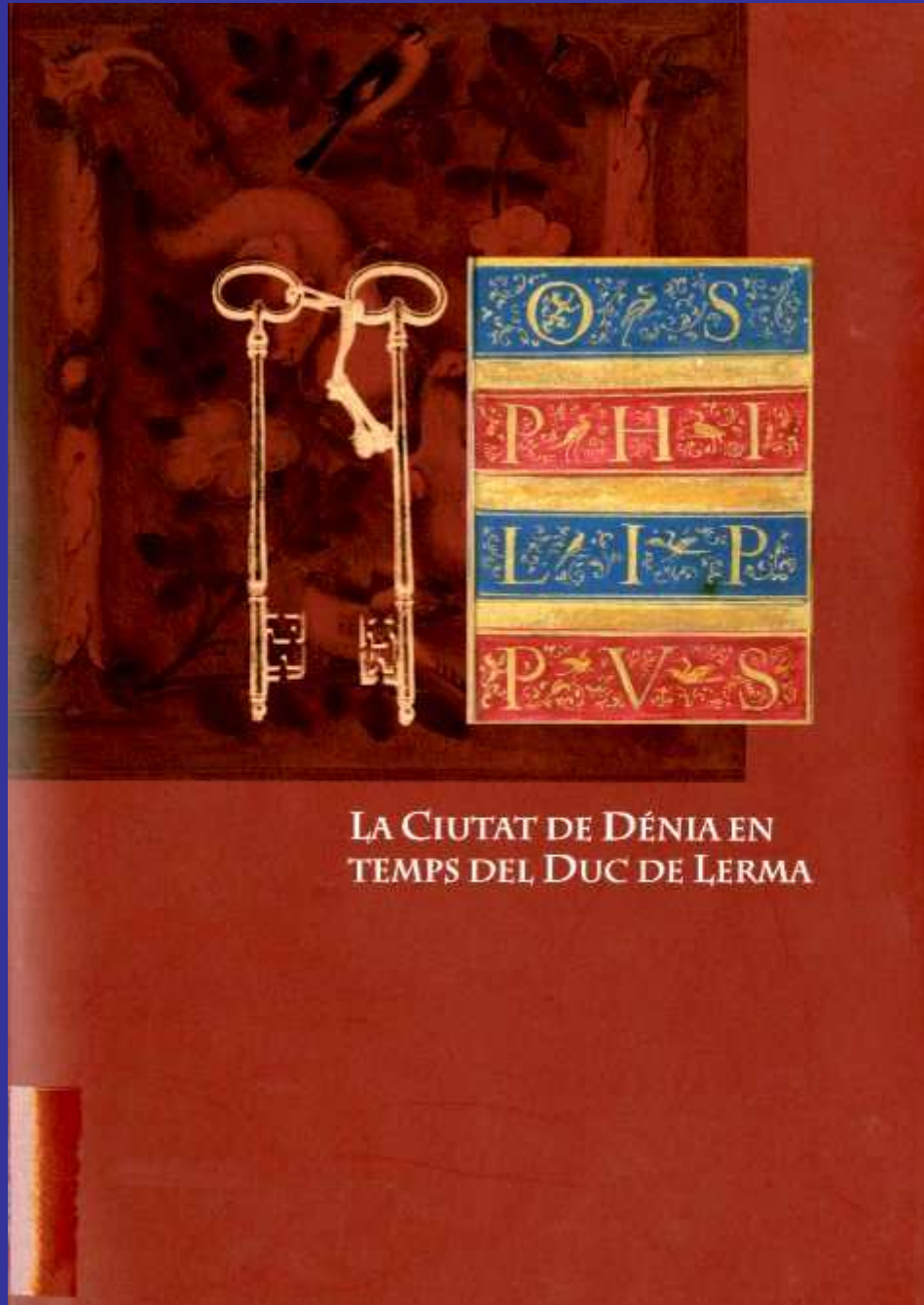
Edición facsímil del título de ciudad. Archivo municipal. 1612

Visitas guiadas a grupos: jubilados, estudiantes, extranjeros...

Libro
conmemorativo.
Nuevas
aportaciones al
tema.

Conferencia Miniaturas titulo de ciudad. Barquillos, turrón y clarea.

Exposición: Transición Democracia

PATRIMONIO HISTÓRICO

Dénia redescubre su transición democrática gracias a la donación de 400 documentos

El ayuntamiento y el Arxiu Municipal invitan a los vecinos a ceder recuerdos de la época para completar los fondos historiográficos

Sergi García, Dénia
Los tiempos de la transición a la democracia en Dénia son todavía una laguna en los fondos históricos de la ciudad, y el Arxiu Municipal y el departamento de Patrimonio Histórico del ayuntamiento se han propuesto que dejen de serlo. Ambos están trabajando conjuntamente para hacer un llamamiento a la ciudadanía que permita recuperar ese fragmento de la historia reciente de la ciudad con la aportación de documentos; la campaña ya ha dado sus primeros frutos con un total de unos 400 documentos recopilados, que fueron presentados ayer por el concejal de Cultura y Patrimonio Histórico, Pau Reig, y la archivera municipal, Rosa Sesar. Pero el llamamiento a que los vecinos escriban en sus cajones en busca de documentos de la época y los donen o cedan al Arxiu sigue abierto, con la intención de preparar una gran exposición sobre la transición a la democracia en Dénia y en la Marina Alta.

Reig y Sesar presentaron ayer la mesa redonda que esta noche tendrá lugar en una Casa de Cultura que estará decorada con parte de los documentos ya recuperados. En el acto, varias de las personas que se significaron a la caída del franquismo en la lucha por las libertades democráticas en Dénia intercambiarán recuerdos, anécdotas y repasarán aquellos momentos históricos. Será a partir de las 20 horas.

La mesa redonda se ha organizado aprovechando la presencia en la ciudad de una exposición sobre la transición en todas las comarcas alicantinas, organizada por el archivo de la Universidad de Alacant.

■ **La Casa de Cultura acoge una mesa redonda hoy con protagonistas del cambio de régimen en la capital comarcal**

PRIMEROS DONANTES

Toni Ortega: *El arquitecto y ex concejal ha donado al Arxiu unos 120 documentos de la época y más de 40 carteles.*

Inmaculada Hernández: *Esta trabajadora del ayuntamiento, ha entregado principalmente una colección de fotografías de la época.*

Sebastià García: *El ex alcalde donó más de 70 documentos.*

Agusti Serra: *También ha donado una colección de fotos.*

Vicent Balaguer: *Ha donado principalmente documentos relacionados con los primeros años del Grup de Teatre Llebeig.*

Juan Puig: *Su aportación consiste principalmente en material sindical de la época.*

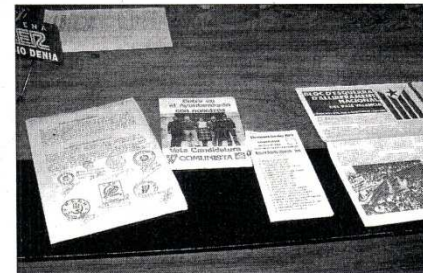
Antonio Mahiques: *El pintor ha donado documentos y carteles del mundo cultural.*

Un evento que ha venido «al pelo», expuso ayer Sesar, para incentivar a los ciudadanos a ceder documentos de la época con el fin de preparar la futura exposición sobre la transición en Dénia y comarca.

El concejal de Patrimonio, Pau Reig, destacó el valor de esta iniciativa para, de alguna manera, rendir homenaje a quienes «en su día desarrollaron una actividad importante en la lucha por la democracia». En unos momentos en los que, además, «aparecieron una serie de reivindicaciones locales y comarcales» como la necesidad de un hospital comarcal, que después fructificaron. También nacieron entonces movimientos como el ecologismo, con campañas como la primera que se llevó a cabo en 1977 con el lema «Salvem el Montgó» que se difundió

DONACIONES. Rosa Sesar y Pau Reig presentaron ayer algunos de los documentos cedidos por particulares. S.G.

EFERVESCENCIA POLÍTICA. La legalización de los partidos se plasmó en la ciudad. S.G.

La primera campaña ecologista. S.G.

PUBLICACIONES. Otros documentos donados al Arxiu Municipal. S.G.

gráficamente con un grabado de Joan Castejón.

Reig rememoró también una serie de «fechas importantes» en todo aquel proceso en Dénia: la manifestación, en febrero de 1976, que

significó «la primera aparición pública de las fuerzas sociales democráticas», bajo el ya histórico lema de *Libertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia*; o el referéndum de diciembre de 1976 y legalización del

PCE y otros partidos de izquierda.

En la mesa redonda de hoy en la Casa de Cultura participarán Pep Bertomeu, Juan Puig, Rafa Pastor, Sebastià García, Vicent Balaguer, Agusti Serra y Pep Romani.

MESA REDONDA SOBRE LA TRANSICIÓN A LA DEMOCRACIA

HISTORIA

La transición en primera persona

Militantes políticos de la época recuerdan las vicisitudes del cambio democrático en Dénia

A. Ruiz, Dénia

De un cartel de un Aplec de Estudiantes de 1980 al de «No al divorcio» de UCD; de las consignas de los sindicatos a las primeras elecciones; de la defensa del feminismo a los anhelados homenajes a Miguel Hernández; de los pactos de la Moncloa al golpe de Estado de Tejero. Una magnífica exposición cedida a la Casa de la Cultura por el archivo de la Universidad de Alacant sobre los años de la transición fue el escenario escogido para que varias personalidades políticas de finales de los 70 y de principios de los ochenta concretaran cómo se vivió esa época en Dénia.

En el debate participaron Agustí Serra, destacado miembro del nacionalismo y después del PSOE, el historiador Vicent Balaguer, que fue concejal de la UPV, Juan Puig, destacado sindicalista, Pep Bertomeu, otro importante representante de la lucha por la lengua y la cultura valencianas y Rafael Pastor, concejal en Dénia de la última corporación predemocrática y después miembros de UCD. Ante un público que abarrotó la sala, todos ellos expusieron, moderados por Francisco Moreno, cómo se fraguó el cambio político en Dénia, los riesgos de la involución franquista o el entendimiento entre las diferentes fuerzas políticas en la libertad recién conquistada.

ERNEST WEBER

GRAN ACOGIDA. Mucho público siguió el debate rodeado de carteles sobre la transición en la casa de cultura.

ERNEST WEBER

Tejero: todos al suelo.

ERNEST WEBER

MIGUEL HERNÁNDEZ. El ex edil Ricard Pérez ante el cartel del poeta.

ERNEST WEBER

LA MESA. Imagen de las personas que protagonizaron el debate.

REPÚBLICA
I GUERRA CIVIL
A LA MARINA ALTA

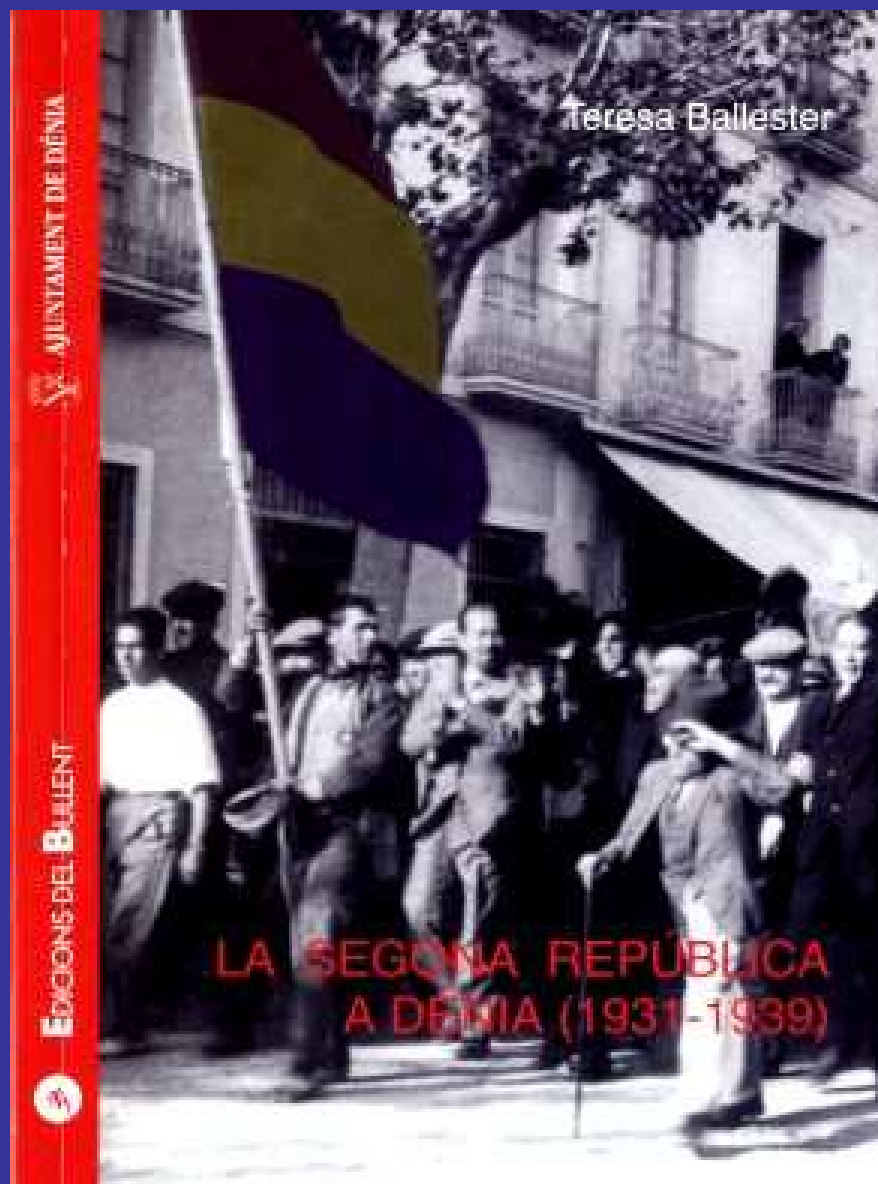
Del 17 d'octubre al 20 de novembre de 2008

Arxiu Municipal Dénia / CEFIRE Benidorm. Ext: Ondara

CURSO: República i Guerra Civil a Dénia.
Arxiu Municipal, CEFIRE.

Teresa Ballester

AJUNTAMENT DE DÈNIA

EDICIONS DEL BALLESTER

LA SEGONA REPÚBLICA
A DÈNIA (1931-1939)

Exposición: República y Guerra Civil en Dénia

VISITA AL ARCHIVO. Documentos de la Guerra Civil

Entrevistas grabadas

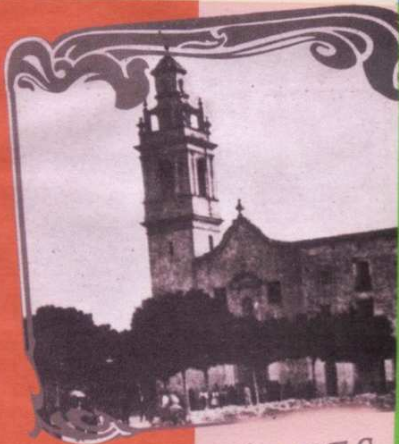
IMATGES DE DÉNIA

El llegat cinematogràfic
de Pepe Moll

L'ESTIU

CERIMÒNIES

FALLES A DÉNIA
1947-1961

AUDIOVISUALES

Recoger las imágenes de particulares para su conservación y difusión.

Conservación:
La Filmoteca Valenciana

Difusión:
Editar montajes en formato
DVD

Rosa Seser Pérez
Arxiu Municipal de Dénia

Moltes gràcies